

UDC 343.13

Arina Ialanji

Doctor în drept, lector universitar

cadrul Universității Tehnice din Moldova judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău,
sediul Buiucani (Chișinău), Republica Moldova**JUDECAREA CAUZEI ÎN LIPSA INCULPATULUI PE MOTIV DE
ESCHIVARE DE LA PROCES**

***Adnotare:** În acest articol vom analiza prevederile legale ce reglementează condițiile de judecare a cauzei în lipsa inculpatului pe motiv de eschivare de la proces, prin ajustarea acestora la cazurile practice atât la nivel național cât și din jurisprudența Curții Europene, pentru fiecare situație în parte, cu relevarea lacunelor existente în legislația internă în acest sens.*

Importanța cercetării rezidă că în baza rezultatelor obținute, sunt relevate omisiunile legale în partea ce ține de procedura judecării cauzei în lipsa inculpatului, erorile judiciare admise în practică în acest sens, fiind elaborate versiuni preliminare pentru soluționarea acestora, ca urmare aceasta poate fi utilizată eficient la activitatea de aplicare în practică a prevederilor legale și este binevenită pentru instruirea studenților.

***Cuvinte cheie:** dreptul de a fi prezent la proces, proces penal, citarea legală, eschivarea de la proces, judecarea cauzei în lipsa inculpatului, instanță de judecată.*

Dreptul persoanei acuzate de a fi prezentă în persoană la proces este inclus în dreptul la un proces echitabil prevăzut la articolul 6 din Convenția Europeană Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale¹.

Respectarea drepturilor omului rămâne piatra de temelie a unei societăți democratice și o condiție de acces în comunitatea internațională. Astfel, aspirațiile europene ale Republicii Moldova pot fi realizate doar respectând standardele

---

¹Convenția Europeană a Drepturilor Omului, elaborată de Consiliul Europei, semnată la Roma pe 04 noiembrie 1950, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298 din 24 iulie 1997

consfințite și unanim recunoscute ale justiției. Îndeosebi, acest standard urmează a fi respectat în cadrul justiției penale, unde există în modul cel mai avansat riscul afectării drepturilor și libertăților.

Pe un loc deosebit printre principiile dreptului procesual penal se plasează principiul dreptului la un proces echitabil care garantează și dreptul persoanei acuzate în materie penală de a participa la propriul proces cunoscând toate piesele dosarului, raportat la posibilitatea judecării cauzei în lipsa inculpatului ce se eschivează de la instanță.

Pe de altă parte, judecarea cauzei în lipsa inculpatului implică unele derogări de la normele generale ale procedurii penale, precum principiul contradictorialității și egalității armelor, creând astfel riscul afectării, în activitatea practică, a drepturilor procesuale. Prin urmare, asigurarea unei balanțe echitabile între realizarea scopurilor procesului penal și drepturile persoanei absente la procesul său constituie una din problemele fundamentale ale procesului penal contemporan. O importanță deosebită se acordă întrebării privind asigurarea pe parcursul procesului a drepturilor inculpatului absent. Cu toate acestea, având în vedere că scopul procesului penal implică și apărarea persoanei împotriva condamnării neîntemeiate și ilegale, apărarea drepturilor și libertăților participanților la proces, inclusiv a victimei, procedura judecării cauzei în lipsa inculpatului ar trebui să fie echilibrată, astfel încât urmează a fi cumulate interesele publice și interesele legitime ale persoanelor implicate în procesul penal.

Legislația procesual penală a RM în art. 321 Cod de Procedură Penală², stabilește participarea obligatorie a inculpatului la proces, însă de la regula dată, potrivit legii interne, am putea distinge următoarea excepție admisibilă prin lege pentru judecarea cauzei în lipsa inculpatului:

În cazul eschivării – legislația procesual penală, admite judecarea cauzei în lipsa inculpatului în cazul când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță. Urmează a fi relevat că legea admite judecarea cauzei în lipsa inculpatului dacă acesta cunoaște

---

² *Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 104-110.*

despre intentarea și examinarea unei cauze penale, însă în mod intenționat refuză de a se prezenta la proces. Punctul de reper pentru aplicarea prevederilor pomește de la faptul că instanța trebuie să dețină probe confirmative ce atestă citarea legală, cunoașterea de către inculpat a judecării unei cauze penale pe numele său, or instanța din simpla neprezentare a inculpatului la ședință nu poate judeca cauza în lipsa acestuia pe motiv de eschivare.

Drept condiții pentru adoptarea deciziei de judecare a cauzei în lipsa inculpatului, am putea menționa următoarele: existența unei cauze penale pe rolul instanței de judecată; absența inculpatului la proces; întreprinderea tuturor măsurilor posibile de înștiințare a inculpatului; demersul acuzatorului de stat de anunțare în căutare, precum și solicitarea unei părți de examinare a cauzei în lipsa inculpatului; participarea obligatorie a avocatului. În cazul când nu este respectată una din condițiile elucidate, se prezumă că decizia instanței de judecare a cauzei în lipsa inculpatului este contrară legii și implică ingerințe în drepturile inculpatului.

Cu titlu de exemplu am putea menționa cauza penală de învinuire a lui ȘI, potrivit căreia, prin sentința din 21 septembrie 2004, acesta a fost condamnat la 2 ani închisoare. Prin decizia Curții de Apel Bălți din 2015, s-a admis apelul avocatului, fiind casată sentința, deoarece ȘI nu a fost citat legal, iar acuzatorul de stat nu a prezentat probe verosimile privind renunțarea în mod expres a inculpatului de la exercitarea dreptului său de a participa la proces, instanța a dispus judecarea cauzei în lipsă, însă în continuare nu a mai soluționat chestiunea privind posibilitatea finisării judecării cauzei în lipsa inculpatului și l-a condamnat. S-a considerat că instanța de fond urma să întreprindă toate măsurile posibile pentru a stabili locul aflării inculpatului, a-l cita legal și, în cazul prezenței probelor de citare legală, era în drept să procedeze conform prevederilor art.321 alin.(6) și art.329 CPP.³

Considerăm că în speța dată era obligația pozitivă a acuzatorului de stat de comun cu instanța să întreprindă măsuri privind citarea legală a inculpatului și constatarea eschivării acestuia de la proces, astfel ar fi fost evitată o altă consecință negativă și

---

³ Cauza penală nr. 1a-328/15 examinată de către Curtea de Apel Bălți la data de 14 ianuarie 2015, de învinuire a lui ȘI în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 325 Cod penal

anume securitatea raporturilor juridice prin menținerea hotărârii atacate și neanularea acesteia după 11 ani.

Totodată, am putea menționa cauza penală de învinuire a lui UM, ce atestă rolul pasiv al acuzatorului de stat privind prezentarea probelor ce ar demonstra eschivarea inculpatului, acțiunile privind stabilirea locului de aflare a inculpatului și constatarea eschivării acestuia au fost realizate de instanță. Inculpatul UM nu s-a prezentat la proces. La solicitarea instanței organele de poliție, au adus la cunoștință că UM a fost anunțat în căutare locală. Prin răspunsul parvenit de la Serviciul Vamal, s-a atestat că UM a părăsit teritoriul Republicii Moldova prin postul vamal Leușeni-Albița, iar instanța a dispus examinarea în lipsa inculpatului.⁴

Analizând speța în cauză, atestăm că în practică majoritatea acțiunilor în vederea stabilirii eschivării inculpatului sunt realizate de instanță, care are un rol activ în acest sens, or în conținutul sentinței nu sunt reținute careva înscrisuri sau date prezentate de către acuzator privind refuzul inculpatului de a se prezenta la proces, posibilitatea stabilirii locului de aflare a acestuia sau stabilirea certă a unei eschivări, fiind neglijate prevederile art. 321 CPP. Situație identică poate fi dedusă și din sentința Judecătorei Cahul din 18 iunie 2018 în privința lui NM, unde faptul că inculpatul nu se află la domiciliu și nu este posibil de stabilit locul lui a fost constatat în urma executării încheierii de aducere silită emisă de către instanță.⁵

O altă cauză ce merită atenție este de învinuire a lui CV, care a fost condamnat în lipsă prin sentința Judecătorei Botanica la 6 ani închisoare. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul inculpatului Chicu O., printre motive fiind reținut că inculpatul se află peste hotarele țării, despre sentință au aflat părinții acestuia, care au încheiat contract de asistență juridică cu el. Prin decizia Curții de Apel Chișinău, apelul declarat a fost respins ca inadmisibil, instanța reținând că avocatul, Draguța P., a primit copia

---

⁴ Cauza penală nr.51-1-2002-04052017, de învinuire a lui UM în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 27, 248 alin. (2), art. 217 alin (2) CP examinată de către Judecătoria Ungheni, https://jun.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/d4590fbd-2155-e811-80d5-0050568b44c1

⁵ Cauza penală nr. 15-1-4930-20072017 examinată de Judecătoria Cahul în privința lui NM în comiterea infracțiunii prevăzute de art.186 CP, https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/a2e71351-4875-e811-80d5-0050568b44c1

sentinței și nu a atacat-o. Inculpatul, pe parcursul cercetării judecătorești, s-a eschivat de judecată, însă aceasta nu poate fi apreciată ca motiv întemeiat pentru depunerea tardivă a cererii de apel.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție, au fost admise recursurile ordinare declarate, fiind reținut că instanța de apel, dacă avea careva suspiciuni privind împuternicirile avocatului Chicu O., ce reprezenta interesele inculpatului absent, urma să le verifice sau urma să-i acorde un avocat din oficiu, însă astfel de acțiuni nu au fost întreprinse. Mai mult ca atât, cauza a fost examinată în lipsa inculpatului, însuși procurorul a menționat în ședința de judecată că nu sunt date că inculpatul a primit sentința, iar, potrivit art. 321 alin. (3) CPP, participarea apărătorului este obligatorie, având în vedere faptul că inculpatul poate fi condamnat la închisoare.

După rejudecarea apelului, recurs ordinar a declarat avocatul Sterpu B. în numele inculpatului CV., printre motive invocând și faptul că inculpatul nu se eschivează de la răspunderea penală; instanța de apel a examinat cauza în lipsa inculpatului, care se afla în Marea Britanie; astfel, CV. urma a fi legal citat de către instanța de apel, cărei i s-a adus spre cunoștință locul aflării ultimului; or examinarea cauzei pripite în lipsa inculpatului este o încălcare a normelor internaționale. Însă, instanța ierarhic superioară nu s-a expus pe margine motivelor indicate în recurs, doar pronunțând o nouă hotărâre pe marginea pedepsei.⁶

Dificultățile apărute pe marginea examinării cauzei penale menționate se datorează inculpatului, care se eschiva de la instanță, atestându-se cu certitudine că acesta cunoștea despre examinarea cauzei penale fiind antrenați mai mulți apărători, contestate din numele său hotărârile judecătorești. Scopul final era eschivarea de la executarea pedepsei.

Considerăm că constatarea faptului eschivării inculpaților de a se prezenta la proces urmează a fi analizat și de către instanța de apel, or atestăm că instanțele ierarhic superioare în cazul examinării dosarelor unde inculpații s-au eschivat de la proces rețin circumstanțele elucidate de către prima instanță, fără a efectua un control suplimentar

---

⁶ Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție nr. Ira-52/2016 din 16 februarie 2016 privind învinuirea lui C Vladimir, http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=5842

pe marginea eschivării inculpaților sau posibilitatea identificării locului de aflare a acestora. Astfel, în speța lui MS și MT, Curtea de Apel a reținut că în ședința instanței de apel inculpații nu s-au prezentat, iar prin încheierea Judecătoriei Ungheni a fost aplicată măsura preventivă cu anunțarea lor în căutare ulterior desfășurării activităților speciale de investigație, iar stabilirea locului căuțaților nu a fost posibilă. Având în vedere că inculpații se ascund de la prezentarea în instanța de apel și de a se apăra, se sustrag de la instanța de judecată, iar pe cauză participă avocați, Colegiul penal a decis judecarea cauzei în lipsa inculpaților.⁷

Considerăm că în speța dată instanței de apel îi revenea obligația de a remite suplimentar o solicitare în adresa organelor de poliție referitor la verificarea faptului dacă nu au fost reținuți inculpații sau nu s-a stabilit locul de aflare a acestora, având în vedere că a cercetat din nou toate probele în vederea stabilirii cu certitudine a vinovăției inculpaților.

Or Curtea Europeană, în cauza *Hokkeling v. Olanda*, a stabilit că în 2007 reclamantul fusese condamnat la patru ani închisoare. În 2009, reclamantul a fost eliberat din închisoarea din Olanda, la scurt timp fiind arestat în Norvegia pentru comiterea altor infracțiuni. În 2010, instanța de apel din Olanda a condamnat reclamantul în contumacie, mărindu-i pedeapsa la opt ani de închisoare. Curtea a stabilit că refuzul instanței de apel de a avea în vedere măsurile care i-ar fi permis reclamantului să participe la ședință a fost greu de înțeles cu cât condamnarea sa a crescut la opt ani, ce însemna că după revenirea în Olanda, reclamantul ar fi avut de executat o perioadă în plus față de cea a pedepsei pe care o executase deja. Curtea a fost de acord cu Guvernul că arestarea reclamantului în Norvegia fusese o consecință directă a conduitei sale și a recunoscut ca legitime interesele rudelor supraviețuitoare ale victimei și ale societății de a vedea că procedurile penale împotriva reclamantului au ajuns la o concluzie. Totuși, având în vedere locul proeminent pe care îl ocupă dreptul la un proces echitabil, nici prezența reclamantului la ședințe din primă instanță,

---

⁷ *Cauza penală nr.03-1a-1704-29032017 de învinuire a lui MT și MS în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 191 CP examinată de către Curtea de Apel Bălți, https://cab.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/7559eb6f-8306-e811-80d7-0050568b4d5b*

nici conduita activă a apărării nu au putut compensa lipsa reclamantului în fața celei de-a doua instanță.⁸

O altă problemă am putea să o deducem din decizia Curții de Apel Craiova, potrivit căreia a fost respins apelul inculpatului deoarece sentința acestuia a rămas definitivă prin ne apelare, întrucât inculpatul s-a sustras de la judecată plecând în străinătate fără să anunțe.⁹ În opinia noastră, o atare tratare este în detrimentul intereselor inculpatului, or eschivarea acestuia nu poate implica consecința privării de dreptul la examinarea cauzei sale de către instanța superioară, însă îl poate lipsi de dreptul de a cere rejudecarea cauzei sale.

În lucrarea sa, menționată supra, autoarea Ioniță Diana¹⁰ propune renașterea și prevederea în actuala lege a împuternicirilor instanței de judecată de a transmite dosarul la reluarea urmăririi în faza de numire a cauzei spre examinare în ședință judiciară, opinie pe care nu o împărtășim și care nu este binevenită, în special în cazurile când la etapa inițială se constată că inculpatul nu se prezintă la ședințe, iar partea acuzării nu prezintă probe verosimile privind eschivarea acestuia. Considerăm că, astfel, principala garanție de îndeplinire a justiției ar purta un caracter formal, deoarece nu se exclud situațiile când în urma analizei probatoriului, a faptului că inculpatul a participat la unele acțiuni de urmărire penală, instanța de judecată constatând certa eschivare a acestuia de la proces, îl poate judeca și condamna în lipsă. Or, la momentul potrivit art.396/1 CPP, instanța dacă pronunță o sentință de achitare pe motiv că fapta nu este comisă de inculpatul absent, acuzatorul de stat poate cere restituirea cauzei și reluarea urmăririi penale.

Se consideră oportună judecarea cauzei în lipsa persoanei cu adoptarea unei decizii la caz, or suspendarea examinării cauzei pe motiv de neprezentare a inculpatului sau amânarea la nesfârșit pentru a asigura participarea obligatorie a inculpatului la proces ar induce la încălcarea principiului legalității și la o ingerință în drepturile și

---

⁸ *Hokkeling vs Olanda*, nr. 30749/12, ECHR din 14 februarie 2017, par. 57-62. [citat 28 august 2018] Disponibil:<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-171096>.

⁹ *Curtea de Apel Craiova. Decizia penală nr. 428 din 02 octombrie 2003, nepublicată –în Dreptul. Uniunea Juriștilor din România. Anul XV. Seria III-a. nr.7/2004. pag.174-175.*

¹⁰ *Ioniță, D. Avocatul-Apărător în faza examinării în fond a cauzelor penale/Autoreferat al tezei de doctor. Chișinău 2003, 23 pag.*

interesele victimelor, pierderea probelor, în final nefiind realizată sarcina procesului penal.

Urmează a fi relevat că în practică cauzele cu judecarea în lipsa inculpatului ce se eschivează de la proces generează multe probleme atât la etapa cercetării judecătorești, precum și ulterior adoptării hotărârii judecătorești, odată cu apariția acestuia, precum și la etapa executării hotărârii adoptate. Astfel, s-a atestat cauza când avocatul inculpatului a contestat deciziile instanțelor de fond și apel adoptate în lipsă pe motiv că în termenul de executare a pedepsei nu a fost inclus perioada arestării clientului său în vederea extrădării.¹¹

Am dori să menționăm că procedura judecării cauzei în lipsa inculpatului pe motiv de eschivare implică multe probleme practice, deoarece nu este reglementată în mod detaliat de legislație, în raport cu scopul procesului penal.

---

¹¹ Cauza penală nr. 1ra-547/2018 examinată de către Curtea Supremă de Justiție privindu-l pe S Alexandru, http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=11358